

RUS TILI VA ADABIYOTI DARSLARIDA INTERFAOL O‘QITISH USULLARI ORQALI TA’LIM NATIJALARINI OSHIRISH

Xujayeva Ziyat Qadamovna
Rus tili va adabiyoti o‘qituvchisi
Yunusobod tumani 122-maktab
Toshkent shahri

Annotatsiya: O‘qitishning interfaol usullari faol o‘rganishni rag‘batlantirish va o‘quvchilarning darsdagi faolligini oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Ushbu maqolada rus tili va adabiyoti darslarida interfaol o‘qitish usullarining ahamiyati ko‘rib chiqiladi. U turli xil interfaol texnikalarni, jumladan, texnologiyaga asoslangan vositalarni, hamkorlikdagi faoliyatni va tajribaga asoslangan ta’lim yondashuvlarini ko‘rib chiqadi va ularning talabalar motivatsiyasi, tilni bilish, tanqidiy fikrlash va madaniy tushunishga ta’sirini ta’kidlaydi. Natijalar interfaol o‘qitish usullarini rus tili va adabiyotini o‘qitishga integratsiyalashning afzalliklarini ko‘rsatib beradi, natijada o‘quv muhiti dinamik va boyitadi.

Kirish

Rus tili va adabiyoti darslari o‘quvchilarga Rossiyaning boy adabiy merosini o‘rganish barobarida rus tilidagi ko‘nikmalarini rivojlantirish imkoniyatini beradi. An’anaviy o‘qitish yondashuvlari ko‘pincha yodlash va passiv o‘rganishga qaratilgan bo‘lib, bu o‘quvchilarning faolligiga to‘sqinlik qilishi va ularning tilni o‘zlashtirishi va adabiyotni qadrlashiga to‘sqinlik qilishi mumkin. Ushbu muammolarni hal qilish uchun interfaol o‘qitish usullari rus tili va adabiyoti kabinetlarida talabalarning faol ishtirokini rag‘batlantirish va o‘quv natijalarini yaxshilash uchun samarali pedagogik yondashuvlar sifatida e’tiborni tortdi.

1. Interfaol ta’lim usullari

1.1 Texnologiya integratsiyasi

Multimedia taqdimotlari, onlayn resurslar, til o‘rganish dasturlari va virtual reallik ilovalari kabi texnologiyalar yordamida o‘qitishning interfaol usullari o‘quvchilar uchun rus tili va adabiyotini o‘rganish uchun qiziqarli platformalarni taklif etadi. Ushbu vositalar interfaol va immersiv tajribalarni taqdim etib, o‘quvchilarga original materiallar bilan muloqot qilish, til ko‘nikmalarini mashq qilish va adabiy asarlar haqida ma’lumot olish imkonini beradi.

1.2 Kooperativ ta’lim

Guruhdagi munozaralar, bahslar, rolli o‘yinlar va loyiha asosidagi topshiriqlar kabi hamkorlikdagi o‘quv faoliyati talabalarning o‘zaro munosabatini rag‘batlantiradi

va muloqot va jamoada ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Rus tili va adabiyoti darslaridagi hamkorlikdagi mashg‘ulotlar o‘quvchilarni matnlarni tahlil qilishga, izohlar almashishga va ma‘noni birgalikda qurishga undaydi, shu orqali ularning tushunish va tanqidiy fikrlash ko‘nikmalarini oshiradi.

1.3 Tajribali o‘rganish

Eksperimental o‘rganish usullari, masalan, ekskursiyalar, madaniy tadbirlar, teatrlashtirilgan tomoshalar o‘quvchilarga rus tili va adabiyotini sinfdan tashqarida o‘rganish imkoniyatini beradi. Ushbu amaliy tajribalar madaniy kontekstni chuqurroq tushunish, til ko‘nikmalarini yaxshilash va adabiy asarlar bilan hissiy aloqalarni rivojlantirish imkonini beradi.

2. Interfaol ta‘lim usullarining ta‘siri

2.1 Talabalarning motivatsiyasi

Rus tili va adabiyoti darslarida interfaol o‘qitish usullari o‘quvchilarning faol ishtirokini rag‘batlantirish orqali ichki motivatsiyani rivojlantiradi. Turli xil ta‘lim uslublarini o‘z ichiga olgan interfaol tadbirlarni o‘z ichiga olgan holda, o‘qituvchilar o‘quvchilarni o‘z ta‘limini egallashga undaydigan rag‘batlantiruvchi ta‘lim muhitini yaratishi mumkin, bu esa motivatsiya va faollikni oshiradi.

2.2 Tilni bilish

Interfaol o‘qitish usullari o‘quvchilarga tilni mazmunli tarzda mashq qilishlari uchun keng imkoniyatlar yaratib, tilni o‘zlashtirishni osonlashtiradi. Texnologiya integratsiyasi talabalarga interfaol til mashqlari, simulyatsiyalar va haqiqiy muloqotda qatnashish imkonini beradi va shu orqali ularning tinglash, gapirish, o‘qish va yozish qobiliyatlarini oshiradi. Hamkorlikdagi faoliyat til ishlab chiqarish va ma‘no muhokamasiga yordam beradi, bu esa ravonlik va aniqlikni oshirishga olib keladi.

2.3 Tanqidiy fikrlash

Interfaol o‘qitish usullari o‘quvchilarni tanqidiy fikrlashga va rus adabiy matnlarini turli nuqtai nazardan tahlil qilishga undaydi. Hamkorlikdagi munozaralar va munozaralar tahliliy ko‘nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi, bu o‘quvchilarga turli talqinlarni baholash, mavzularni aniqlash va asarlarning ijtimoiy-madaniy kontekstlarini o‘rganish imkonini beradi. Tajribali o‘quv faoliyati matnlar bilan bog‘liq hayotiy tajribalarga singdirish orqali o‘quvchilarning adabiy elementlar haqidagi tushunchalarini chuqurlashtiradi.

2.4 Madaniy xabardorlik

Interfaol o‘qitish usullari talabalarni Rossiyaning boy madaniy merosi bilan tanishtirish orqali madaniy kompetentsiyani rivojlantirishga yordam beradi. Texnologiyaga asoslangan vositalar, hamkorlikdagi loyihalar va tajribaviy o‘quv faoliyati orqali o‘quvchilar rus an‘analari, urf-odatlar va tarixiy voqealari haqida tushunchaga ega bo‘ladilar, rus tili va adabiyotiga nisbatan chuqur hurmatni rivojlantiradilar.

1. Texnologiya integratsiyasi:

O‘quvchilarni rus tili va adabiyoti darslariga jalb qilish va o‘rganish tajribasini oshirishda texnologiya muhim rol o‘ynaydi. Multimedia taqdimotlari, onlayn resurslar va til o‘rganish dasturlari o‘quvchilar uchun rus adabiyoti, filmlari va musiqasini o‘z ichiga olgan asl materiallarni o‘rganish uchun interfaol platformalarni taqdim etadi. Ushbu vositalar talabalarga dinamik va multimediyaga boy muhitda til bilan shug‘ullanish imkonini beradi, ularning tushunish, so‘z boyligi va madaniy xabardorligini oshiradi. Bundan tashqari, virtual haqiqat ilovalari o‘quvchilarni rus adabiyoti bilan bog‘liq virtual sozlamalarga o‘tkazishi mumkin, bu ularga matnlarda tasvirlangan jismoniy va madaniy landshaftlarni his qilish imkonini beradi.

2. Hamkorlikda o‘rganish:

Hamkorlikdagi o‘quv faoliyati o‘quvchilarning faol ishtirokini rag‘batlantiradi va qo‘llab-quvvatlovchi va interaktiv sinf muhitini yaratadi. Guruh muhokamasi talabalarga adabiy asarlarni sharhlash, fikr almashish va tanqidiy tahlil qilish imkoniyatini beradi. Adabiy mavzular yoki qahramonlar haqidagi bahslar talabalarni ishonchli dalillar ishlab chiqishga va o‘z nuqtai nazarini himoya qilishga, tanqidiy fikrlash va muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishga undaydi. Talabalar rus adabiyoti qahramonlarining rollarini o‘z zimmalariga oladigan rolli o‘yinlar, matnlarni hikoyaga singdirish, hamdardlik va istiqbolga ega bo‘lishni rag‘batlantirish orqali matnlarni tushunishlarini kuchaytiradi.

3. Tajribali o‘rganish:

Tajribali ta‘lim yondashuvlari talabalarga sinfdan tashqarida rus tili va adabiyoti bilan shug‘ullanish imkonini beradi. Muzeylar, teatrlar yoki rusiy zabon jamoalar kabi rus madaniyat muassasalariga sayohatlar talabalarni asl madaniyat asarlari va immersiv til muhiti bilan tanishtiradi. Rus spektakllarining teatrlashtirilgan tomoshalarida qatnashish yoki adabiy festivallarda qatnashish talabalarning rus adabiyotiga bo‘lgan munosabatini chuqurlashtiradigan va matnlarga kiritilgan madaniy nuanslarni tushunishlarini kuchaytiradigan dastlabki tajribalarni beradi. Tajribali o‘quv faoliyati o‘quvchilarning madaniy dunyoqarashini kengaytiribgina qolmay, balki real hayotdagi muloqotlar orqali ularning til ko‘nikmalarini mustahkamlaydi.

4. Baho va fikr-mulohazalar:

O‘qitishning interfaol usullari o‘quvchilar taraqqiyotini o‘lchash va mazmunli fikr bildirish uchun baholash strategiyalarini diqqat bilan ko‘rib chiqishni talab qiladi. Yozma imtihonlar yoki insholar kabi an‘anaviy baholashlar interaktiv faoliyatga mos keladigan samaradorlikka asoslangan baholashlar bilan to‘ldirilishi mumkin. Masalan, talabalar multimediyali taqdimotlar orqali adabiy asarning talqinini taqdim etishlari, hamkorlikda loyihalar yaratishlari yoki og‘zaki taqdimotlar yoki rolli o‘yinlar orqali til ko‘nikmalarini namoyish etishlari mumkin. Bu baholashlar nafaqat o‘quvchilarning tushunchalarini baholaydi, balki ularning ijodkorligi, tanqidiy fikrlash va til

ko'nikmalarini yanada aniqroq namoyon etish imkonini beradi. Kontent va tilni o'zlashtirish bo'yicha o'z vaqtida va konstruktiv fikr-mulohazalarni taqdim etish talabalarning o'sishi va rivojlanishini yanada qo'llab-quvvatlaydi.

5. O'qituvchining roli:

Interfaol ta'lim muhitida o'qituvchining roli an'anaviy ma'ruzachidan fasilitator va yo'l boshchiga aylanadi. O'qituvchilar o'quvchilarning o'z ta'limlarida faol ishtirok etadigan o'quvchilarga qaratilgan sinf xonasini yaratadilar. Ular interaktiv faoliyatni loyihalashtiradi, yo'l-yo'riq va iskala bilan ta'minlaydi, hamkorlikni rag'batlantiradi va qo'llab-quvvatlovchi o'quv muhitini yaratadi. O'qituvchilar o'qitishning interfaol usullarini qo'llash orqali o'quvchilarga bilim olish, ularning qiziqishlarini o'rganish va umrbod ta'lim ko'nikmalarini shakllantirish imkonini beradi.

Xulosa

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, interfaol o'qitish usullari rus tili va adabiyoti darslarida transformativ salohiyatga ega. Texnologiya, hamkorlikda o'rganish va tajribaviy yondashuvlarni birlashtirgan holda, o'qituvchilar o'quvchilarning til ko'nikmalarini, tanqidiy fikrlashni va madaniy tushunishni kuchaytiradigan qiziqarli va chuqur o'rganish muhitini yaratishi mumkin. Ushbu interfaol usullar nafaqat rus tili va adabiy asarlar bilan mazmunli shug'ullanishga yordam beradi, balki Rossiyaning boy madaniy merosini chuqurroq tushunishni ham rivojlantiradi.

O'qitishning interfaol usullari rus tili va adabiyoti darslarida o'quvchilarning faol faolligini oshirish, til bilimini oshirish, tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini tarbiyalash va madaniy tushunishni rivojlantirishda samarali ekanligi isbotlangan. Texnologiya, hamkorlik va tajribaviy o'rganish yondashuvlarini birlashtirgan holda, o'qituvchilar o'quvchilarga rus tili va adabiy an'alarining chuqurligi va go'zalligini o'rganishga imkon beradigan dinamik va boyitilgan o'quv muhitini yaratishi mumkin. Kelgusi tadqiqotlar innovatsion interfaol o'qitish strategiyalari va ularning rus tili va adabiyoti ta'limida o'quv natijalariga ta'sirini o'rganishni davom ettirishi kerak.

Adabiyotlar:

1. Chjen Elena V. «Personally-oriented approach in upbringing students in the system of lifelong education» *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*. ISSN: 2249- 7137 Impact Factor SJIF 2020= 7. 13 ,17-21 бет
2. Файзуллаева Х. Э. «Работа по фразеологии при изучении имени числительного» *Science and education. Scientific journal*. ISSN 2181-0842. Volume 1, ISSUE 2, May 2020, 574-577
3. Fayzullayeva KH.E. “Metaphor explanation methods when studying artistic” *Multidisciplinary Peer Reviewed Journal. Research for revolution*. ISSN № - 2581-4230. Impact Factor-5.785. Volume 6, ISSUE 7, July-2020, 298-301p